

Arbete

LO vill ha en sysselsättningspolitik som förenar arbete åt alla med jämn inkomstfördelning och gemensam välfärd. De borgerligas alternativ är lägre löner, svagare löntagare och större inkomstskillnader. Regeringen vill att arbetslösa genom en hårdare ekonomisk press ska förmås att söka jobb. Men det finns inte tillräckligt många jobb att söka.

För att Sverige i framtiden ska få full sysselsättning utan lägre löner och försämrade arbetsvillkor krävs ett långsiktigt alternativ till den borgerliga regeringens sysselsättningspolitik. Grunden måste vara en stabiliseringspolitik för en jämn, hög efterfrågan och som rustar människor för de jobb som finns och som kommer.

LO anser att det redan på kort sikt går att vända utvecklingen och påbörja arbetet med att återupprätta full sysselsättning.

- Genomför snarast ett kunskapslyft där arbetslösa kan få studera med generöst studiestöd på a-kassenivå.
- Ett större, tillfälligt rot-avdrag bör införas för reparationer och ombyggnader av fastigheter.
- Kommuner och landsting måste få tillräckliga resurser för fler jobb och bättre välfärd.
- Det behövs nya offentliga investeringar för till exempel infrastruktursatsningar och klimatomställning.

Arbetslöshetsförsäkringen

LO vill ha en frivillig och fackligt knuten arbetslöshetsförsäkring med ersättningsnivåer, avgifter och kvalifikationsvillkor som gör att alla som drabbas av arbetslöshet kan få ett bra inkomstskydd.

Den moderatledda regeringen har kraftigt försämrat a-kassan genom att göra det dyrare att vara med, svårare att kvalificera sig och genom att sänka ersättningsnivåerna. Förändringarna drabbar LO-förbundens medlemmar i allmänhet och kvinnor i synnerhet. Närmare en halv miljon människor har tvingats lämna a-kassan sedan regeringen höjde avgifterna.

- De allra flesta löntagare ska vid arbetslöshet ha ett inkomstskydd som i ett första steg motsvarar 80 procent av tidigare inkomst. Det långsiktiga målet bör vara 90 procent.
- Taket för arbetslöshetsersättningen ska höjas och följa löneutvecklingen.

- Arbetslöshetsersättningen ska finansieras gemensamt och solidariskt.
- Medlemskap i a-kassan ska vara enkelt och billigt för en hög anslutningsgrad.
- Skattereduktionen för avgiften till a-kassan ska återinföras.

Arbetsmarknadspolitik

Den borgerliga regeringen har förändrat arbetsmarknadspolitiken på flera avgörande sätt. Framför allt har det skett en tydlig förskjutning från kompetenshöjande insatser till jobsökaraktiviteter, trots att det inte funnits tillräckligt många jobb att söka.

LO vill ha betydligt större satsningar på kompetenshöjande insatser. Stora grupper arbetslösa är i behov av utbildning och arbetspraktik för att kunna konkurrera om jobben. Jobsökaraktiviteter och kartläggning av eventuella insatser måste sättas in tidigt för att undvika långa arbetslöshetsperioder.

LO vill också öka möjligheterna till subventionerade anställningar för långtidsarbetslösa och för människor som på grund av ohälsa varit frånvarande från arbetslivet under lång tid och inte kan återvända till tidigare jobb.

- Mer av arbetsmarknadspolitiken måste inriktas på kompetenshöjande insatser som rustar människor för de jobb som finns och som kommer.
- Fler arbetslösa bör få möjlighet att byta yrke genom kraftigt ökat antal arbetsmarknadsutbildningar.
- Behåll och utveckla en rikstäckande statlig arbetsförmedling av hög kvalitet med utbyggd samverkan med fackliga organisationer.
- Vid statligt subventionerade anställningar ska samråd ske med den fackliga organisationen. De villkor som erbjuds ska granskas och följas upp. Där kollektivavtal inte finns ska kollektivavtalsenliga villkor uppfyllas.

Arbetsmiljö

LO anser att alla människor ska ha rätt till en arbetsmiljö som ger yrkesmässig och personlig utveckling och som gör det möjligt att avsluta ett långt yrkesverksamt liv med bibehållen fysisk och psykisk hälsa.

Så är det inte i dag. I många fysiskt påfrestande LO-yrken är den verkliga pensionsåldern så låg som 55 år. Förhållandena på våra arbetsplatser är en viktig orsak till att människor slås ut i förtid. Åtgärder för att minska utslagningen måste därför ske genom förbättringar på våra arbetsplatser.

Regeringens åtgärder med minskade resurser till Arbetsmiljöverket och nedläggning av Arbetslivsinstitutet ger i stället motsatt effekt.

- Samhället ska ha en nollvision när det gäller allvarliga arbetsolycksfall.
- Alla anställda ska ha tillgång till en bra företagshälsovård.
- Det behövs ökade resurser till forskning, utbildning, tillsyn och förebyggande arbetsmiljöarbete.

Arbetsrätt – anställningstrygghet

Den arbetsrättsliga lagstiftningen kombinerar goda möjligheter för arbetsgivaren att anpassa arbetsstyrkan efter produktionens behov med trygghet och rättssäkerhet för den enskilde löntagaren. En viktig grund för detta är turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd, Las.

Arbetsgivaren måste i förhandlingar komma överens med den fackliga organisationen om han eller hon vill göra avsteg från turordningen. Eftersom arbetsgivaren i dag ensidigt har rätt att avgöra om det föreligger arbetsbrist skulle ett borttagande eller en försvagning av turordningsreglerna innebära kraftigt ökad otrygghet och rättslöshet för de anställda.

Under senare år har anställningstryggheten på många punkter försämrats. Det tar allt längre tid innan unga människor kan få en tillsvidareanställning. Bland framför allt unga kvinnor är andelen tillfälligt anställda mycket hög. Det har också blivit vanligare att arbetsgivare missbrukar möjligheten att använda bemanningsföretag genom att byta ut ordinarie anställda mot inhyrd arbetskraft och sätta återanställningsrätten i Las ur spel.

- Arbetsgivarnas möjlighet till tidsbegränsade anställningar måste begränsas och den anställdes rätt till tillsvidareanställning stärkas.
- Den som genomgår rehabilitering ska ha sin anställning skyddad under hela processen.
- De försämringar som genomförts i arbetsrätten, till exempel mindre arbetsgivares rätt att ensidigt undanta två personer från turordningsreglerna, måste tas bort.
- Det ska inte vara möjligt att sätta turordningsreglerna i Las ur spel genom att använda bemanningsföretag.

Arbetskadeförsäkringen

Alla arbeten behövs för att samhället ska fungera men riskerna att skadas i arbetet är ojämnt fördelade. LO-förbundens medlemmar har exempelvis oftare arbeten där risken att skadas är större. Därför är det viktigt att arbetskadeförsäkringen finansieras solidariskt.

Det är också oacceptabelt att en arbetsskadad kan behöva vänta flera år på att få sin skada prövad. Det är väldigt svårt att få exempelvis belastningsskador godkända som arbetsskador. Dagens bevisregler drabbar dessutom kvinnor hårdare än män eftersom det är fler kvinnor som råkar ut för arbetssjukdomar medan fler män råkar ut för arbetsolycksfall.

- Arbetsskadeförsäkringen ska finansieras solidariskt och lika av alla.
- Den som drabbas av arbetsskada ska kompenseras fullt ut av den allmänna försäkringen, utan självrisk.
- Bevisreglerna måste ses över för att fler med arbetssjukdomar ska kunna få ersättning.
- Arbetsskadeprövningen ska göras i samband med att Försäkringskassan gör en rehabiliteringsutredning. Den arbetsskadade ska då kunna få livränta för en begränsad tid, exempelvis under rehabilitering, eller livsvarigt om skadan är bestående.

Bostadspolitik

Tillgång till en bostad är en av de allra viktigaste förutsättningarna för att människor ska ha en bra vardag och för en god rörlighet på arbetsmarknaden. LO vill ha en social bostadspolitik som bidrar till ett mer jämlikt och jämställt samhälle. Så fungerar det dessvärre inte i dag.

Segregationen i boendet tilltar, klyftorna ökar och allt fler får svårigheter att finna en bra bostad till rimlig kostnad. I storstäderna är det nästan omöjligt för unga människor att få tillgång till egen bostad. Därför behövs ett regelverk och ekonomiska villkor som ger förutsättning för mer jämlika boendevillkor.

- Utförsäljningen av de allmännyttiga bostadsföretagen måste stoppas.
- Antalet hyresrätter måste öka.
- Ett investeringsstöd bör införas för nyproduktion av bostäder.

Diskriminering

En människas position på arbetsmarknaden är inte bara kopplad till hans eller hennes kunskaper och färdigheter. Den beror också på sådant som kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning och ålder.

Alla människors lika värde och lika rätt är en viktig utgångspunkt för fackföreningsrörelsen. LO kan därför aldrig acceptera någon form av diskriminering. Fackets främsta vapen mot diskriminering är kollektivavtalen, men diskrimineringslagen är ett bra hjälpmedel som måste göras bättre.

- Diskrimineringslagens regler om aktiva åtgärder ska omfatta all diskriminering, det vill säga sådan som gäller kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning och ålder.
- Diskrimineringslagen bör ändras så att aktiva åtgärder görs dispositiva, det vill säga att facket och arbetsgivarna kan avtala om dem. På så sätt kan bestämmelser införas i kollektivavtalen och dess regler om löner och allmänna villkor.
- Facket och arbetsgivarna bör tillsammans utarbeta handlingsplaner mot alla former av trakasserier och all diskriminering i arbetslivet.

Ekonomisk brottslighet

Lika villkor och rent spel är en förutsättning för att en ekonomi ska fungera. Ekonomisk brottslighet och annat fusk utgör ett hot mot seriösa företag och mot välfärden.

Uteblivna skatteintäkter ger mindre resurser till det gemensamma, samtidigt sjunker skattebetalningsviljan om fuskets tillåts breda ut sig. Samhället kan ofta räkna med att få tillbaka flerfaldigt på varje krona som satsas mot ekobrott. Trots detta saknas resurser och lagstiftningen utvecklas långsamt.

På en arbetsplats med kollektivavtal som bevakas av facket går det dock inte att fuska med löner och skatter. Men i dag har den anställde en svag ställning med en långtgående lojalitetsplikt mot arbetsgivaren. Genom privatiseringar inskränks dessutom meddelarfriheten eftersom meddelarskyddet endast gäller offentlig sektor.

- Samhällets måste avsätta tillräckliga resurser för ekobrottsbekämpning. Kontrollfunktioner för att stävja ekonomisk brottslighet måste förstärkas.
- Sverige bör återgå till tidigare ordning där arbetsgivare månatligt redovisar källskatt och socialavgifter till skattemyndigheten på individnivå. Skatteverket måste också få ökade möjligheter att göra oanmälda besök och kontroller.
- Meddelarskyddet måste stärkas för alla anställda och i synnerhet för fackligt förtroendevalda.
- Företagare ska kunna uppvisa registreringsbevis gällande ägarförhållanden samt förteckning över de anställda.
- Fackets möjligheter att hävda och skydda kollektivavtalen måste förstärkas

Ekonomisk politik

LO anser att den ekonomiska politikens övergripande mål ska vara full sysselsättning, hög tillväxt och jämn inkomstfördelning. LO värnar om en låg och stabil inflation. Det ger förutsättningar för ökade reallöner och låg realränta.

De statliga utgiftstakens utformning har tyvärr begränsat utrymmet för en politik för arbete åt alla. Om det finns arbetslöshet som beror på för låg efterfrågan bör efterfrågan stimuleras så att arbetslösheten minskar. Vid risk för överhettning bör efterfrågan stramas åt.

- Full sysselsättning, hög tillväxt och jämn fördelning ska vara den ekonomiska politikens viktigaste mål.
- Nuvarande inflationsmål bör behållas.
- Det finanspolitiska regelverket bör ses över för ökade möjligheter till en politik för full sysselsättning, utan att systemet med utgiftstak och överskottsmål överges.

EU

LO har en positiv inställning till EU-samarbetet. Vi vill tillsammans med den övriga europeiska fackföreningsrörelsen, inom Europafacket EFS, använda EU för att stärka löntagarnas ställning. För att EU-samarbetet inte enbart ska ske på marknadskrafternas villkor finns ett regelverk för arbetsmarknadspolitik, arbetsmiljö och arbetsrätt som kallas EUs sociala dimension. Dimensionen innefattar lagar liksom avtal som sluts på Europainivå för att garantera de anställda vissa grundläggande rättigheter.

EG-domstolens utslag i det så kallade Laval-målet visar tydligt på behovet av ett förstärkt fackligt och politiskt arbete, både i Sverige och inom EU. Vi måste försvara den svenska arbetsmarknadsmodellen som bygger på kollektivavtal. Vi ska också arbeta för rätten till internationella sympatiåtgärder för facklig styrka och solidaritet.

- De sociala frågorna måste ges ett större utrymme i EU-arbetet. Vi vill att det i EUs lagstiftning införs ett socialt protokoll som skyddar de fackliga rättigheterna. Dagens regler för arbetstagare som arbetar tillfälligt i annat EU-land, det så kallade utstationeringsdirektivet, måste ändras för att garantera lika lön för likvärdigt arbete.
- Den fria förenings- och förhandlingsrätten, liksom rätten att vidta stridsåtgärder för att upprätta kollektivavtal, måste säkerställas och garanteras inom hela EU.
- Den ekonomiska politikens övergripande mål i hela EU ska vara full sysselsättning, hög tillväxt och jämn inkomstfördelning.

Familjepolitik

Alla barn har rätt till en nära relation med sina föräldrar och båda föräldrarna har rätt till nära relation med barnen. När kvinnor tar ut de flesta dagarna i föräldraförsäkringen innebär det dessutom att ojämställdheten mellan kvinnor och män cementeras. Kvinnor ses som en mer riskabel arbetskraft och får sämre villkor. Både kvinnor och män utsätts för press att välja på samma sätt som majoriteten gör.

Vårdnadsbidraget är en kvinnofälla och en klassfälla som låser fast dem som redan är svaga på arbetsmarknaden och gör dem ännu svagare. Den som utnyttjar vårdnadsbidraget går dessutom inte bara miste om lön utan får också en sämre framtida pension.

I dag arbetar allt fler på kvällar, nätter och helger. Dessutom har kraven skärpts på arbetslösa att flytta från familj och vänner till arbete på annan ort. Det betyder att hundratusentals människor i dag tvingas lösa barnomsorgen på egen hand med hjälp av far- och morföräldrar och genom att pussla med scheman.

- Föräldraförsäkringen bör förändras så att en tredjedel av tiden viks åt vardera föräldern. Den resterande tredjedelen ska föräldrarna fritt kunna överlåta mellan varandra.
- Avskaffa vårdnadsbidraget.
- Lagstifta om rätt till bra barnomsorg även på obekväma tider.

Finansmarknaden

Finanskrisen har skapats av de finansiella marknaderna men priset har betalats av löntagarna i form av arbetslöshet och sämre löneutveckling. Ersättningsystemens utformning i finansiella företag har dessutom ofta belönat risktagande och kortsiktighet vilket har missgynnat en stabil långsiktig verksamhet.

Den finansiella sektorn ska inte kunna vältra över kostnader på övriga samhället. Det ska inte gå att smita undan regler och kontroll genom att flytta pengar mellan olika länder. Självreglering av finansmarknaden har prövats och bevisats vara otillräcklig. Demokratins och samhällets roll i förhållande till marknaden måste stärkas. Samhället måste kunna styra utvecklingen och ange spelregler för att få en stabil ekonomisk utveckling i tider av ekonomisk nedgång.

Fackföreningsrörelsen kan dessutom genom en mer aktiv placering av medlemmarnas pensionskapital och sitt deltagande i bolagsledningarna vara med och påverka marknadskrafterna i en löntagarvänlig riktning.

- En bred diskussion behövs om hur ägandet i Sverige utvecklas och dess betydelse för ekonomi och samhälle.

- Det behövs en hårdare reglering och tillsyn av den finansiella sektorn på global, europeisk och nationell nivå.
- Överdrivna bonusersättningar och direktörlöner måste hejdas.
- Tillsätt en parlamentarisk utredning om hur finansiella kriser ska kunna undvikas i framtiden.

Heltid – deltid

På kvinnodominerade LO-arbetsplatser är det största problemet i dag att många inte får arbeta heltid trots att de vill. Det gör att många får låga och osäkra inkomster. Av Sveriges 3,9 miljoner anställda arbetar drygt en miljon deltid. Varannan deltidsarbetande i Sverige, en halv miljon människor, vill arbeta mer.

Frågan om rätten till heltidsarbete handlar om klass och kön. Det är arbetarkvinnorna som oftast arbetar deltid mot sin vilja och därmed förlorar rätten till sin egen försörjning. Det är flexibilitet på arbetsgivarens villkor.

Genom att ha deltidsanställda som vill jobba mer har arbetsgivaren alltid tillgång till den arbetskraft han eller hon behöver medan de anställda tvingas leva i otrygghet utan att veta om de klarar sin försörjning.

- Heltid ska vara en rättighet, deltid en möjlighet. I första hand vill LO lösa detta genom kollektivavtal, i andra hand genom lagstiftning.

Internationell solidaritet

Löntagare världen över har i grunden samma intressen. Inom Världsfacket IFS samarbetar vi därför med andra fackliga organisationer i hela världen för att minska risken att arbetare ställs mot varandra.

Vårt fackliga utvecklingssamarbete, där vi stödjer uppbyggnad av fria fackföreningar i andra länder, är en viktig del i detta. En annan viktig del är LO-förbundens arbete med att sluta internationella ramavtal med svenska företag. Vi arbetar också politiskt för att påverka politiker i alla länder att stå upp för mänskliga rättigheter i arbetslivet.

Arbetet med att globaliseringen ges en social dimension, som innefattar respekten för mänskliga rättigheter i arbetslivet, måste prioriteras. Det handlar också om rätten till ett arbete med anständiga villkor vilket sammanfattas i begreppet ”decent work”.

Starka, fria och demokratiska fackföreningar och väl fungerande arbetsmarknadsrelationer runt om i världen är viktiga delar i det arbetet.

- De grundläggande mänskliga rättigheterna i arbetslivet, så som de uttrycks i kärnkonventionerna från FNs arbetsmarknadsorganisation ILO måste undertecknas, respekteras och främjas i alla länder.

- Fackliga organisationer måste få rätt att vid en konflikt kunna stödja arbetskamrater i andra länder genom att vidta sympatiåtgärder över nationsgränserna.
- Sverige och andra länder måste skriva på ILOs konvention nummer 94 som innebär att vi har rätt att kräva att varor och tjänster som köps av stat, kommun och landsting är producerade på ett sätt som inte kränker mänskliga rättigheter i arbetslivet.

Jämställdhet

Sverige är i dag ett av världens mest jämställda länder. Få länder har lika hög andel kvinnor på arbetsmarknaden, lika bra föräldraförsäkring eller en lika stark jämställdhetslagstiftning. Trots det värderas kvinnors arbete fortfarande lägre än mäns.

Kvinnodominerade branscher har genomgående lägre löner än de som domineras av män. Det är dessutom framför allt kvinnor som arbetar ofrivillig deltid eller har otrygga visstidsanställningar. På samma sätt som det är tydligt att vi fortfarande lever i ett klassamhälle är det också tydligt att det finns en strukturell över- och underordning som beror på kön. Därför är LO en feministisk organisation.

Kampen för det jämställda samhället måste föras av både kvinnor och män. Kvinnor och män ska ha lika förutsättningar och ansvar, till exempel lika rätt till en bra lön, lika rätt till utveckling i arbetet och lika stort ansvar för hem och barn.

- Kvinnors underordning i samhället och på arbetsmarknaden måste bekämpas på alla plan.
- LO ska arbeta aktivt för att förstärka jämställdheten i arbetslivet, i första hand genom kollektivavtal.
- Både klass och kön måste vara grunden för allt fackligt och politiskt arbete.

Klimat – miljö

För en framgångsrik klimatpolitik krävs internationella och solidariska beslut där de rika länderna tar ett större ansvar. En aktiv och investeringsinriktad klimatpolitik kan förena miljökrav med rättvisa och ökad sysselsättning. Sveriges och världens löntagare kan ge viktiga bidrag till klimatanpassning och en mer effektiv energianvändning i arbetslivet. Därför är klimatpolitiken en viktig facklig fråga.

En långsiktigt säkrad energiförsörjning är en förutsättning för sysselsättning och välfärd. Energipolitiken bör bygga på säkrad tillförsel via ny kraftproduktion och intensifierad effektivisering.

- EUs mål om 20 procents minskning av växthusgaser, 20 procents förnybar energi och 20 procents effektivare energianvändning till år 2020 är en nödvändig grund för en framtida klimatpolitik.
- Klimatpolitiska styrmedel bör premiera energieffektiv teknik, säkra samhällsekonomiskt riktig användning av energiråvara och sikta mot internationellt jämbördiga konkurrensförhållanden.
- Ett samlat program med statligt stöd behövs för social- och klimatanpassad upprustning av bostadsbebyggelsen.
- Sverige behöver investera i såväl befintlig som ny järnvägs- och annan kollektivtrafik samt satsa på forskning och utveckling av eldrivna fordon.
- En handlingsplan behövs för att förena en utveckling av jordbruks- och livsmedelsproduktionen med minskad klimatpåverkan.
- Mer investeringar bör ske i kraftvärme, vind-, våg- och uppgraderad vattenkraft. Behovet av leveranssäker baskraft medför att investering i ny kärnkraft inte kan uteslutas.

Kollektivavtal

Vår svenska arbetsmarknadsmodell bygger på att det finns starka parter på arbetsmarknaden som sluter rikstäckande kollektivavtal om löner och andra anställningsvillkor. Det är en modell som varit framgångsrik.

LOs ambition är alltid att i första hand genom avtal lösa frågor som rör medlemmarnas villkor i arbetslivet. När och om denna väg är stängd kan det bli aktuellt att gå den politiska vägen med lagstiftning.

Kollektivavtalet innebär trygghet för löntagarna. Avtalet är bindande för arbetsgivaren som inte kan hota en anställd med lägre lön eller sämre villkor.

Kollektivavtalen skapar stabilitet för arbetsgivarna. Dels råder fredsplikt under avtalsperioden och dels kan parterna inom en sektor eller bransch förhandla fram praktiska lösningar på specifika problem för just den branschen.

Kollektivavtalen är bra för samhällsekonomin. Genom centrala, rikstäckande kollektivavtal tar fackföreningsrörelsen ansvar för samhällsekonomin.

- Den svenska arbetsmarknadsmodellen med fria parter och hög kollektivavtalsäckning måste värnas och stärkas.
- LOs ambition är alltid att i första hand genom avtal lösa frågor som rör medlemmarnas villkor i arbetslivet. Om denna väg är stängd kan det bli aktuellt att försöka påverka politikerna att lagstifta.

Laval

När det lettiska företaget Laval år 2004 fick uppdraget att rusta upp skollokaler i Vaxholm ville Byggnads att de anställda skulle få samma villkor som andra på svensk arbetsmarknad.

När Byggnads därför ville teckna kollektivavtal sade Laval nej med hänvisning till att man redan hade ett avtal med det lettiska facket. Eftersom villkoren i det avtalet var klart sämre än vad som gäller för anställda i Sverige satte Byggnads arbetet i blockad.

Fallet hamnade i Arbetsdomstolen och sedan i EG-domstolen. I december 2007 meddelade EG-domstolen i sin dom att den svenska utstationeringslagen förhindrar att facket hävdar likvärdiga kollektivavtal för svenska och utländska företag verksamma i Sverige.

Dessa hinder för facket att värna likabehandling av arbetare på den svenska arbetsmarknaden skulle kunna undanröjas genom förändringar i den svenska utstationeringslagen. Men den borgerliga regeringen har i stället lagt fram ett lagförslag, Lex Laval, som innebär att det i praktiken blir frivilligt för utländska företag att tillämpa svenska löne- och anställningsvillkor.

Regeringens förslag motiveras inte av krav från EU och kommer, om det går igenom, att öppna för en låglönekonkurrens som på sikt pressar ner lönerna på svensk arbetsmarknad. I ett långsiktigt perspektiv handlar det helt enkelt om överlevnaden av den svenska modellen med kollektivavtal.

- Regeringens lagförslag, Lex Laval, måste återkallas och omarbetas.
- Arbetare ska ha lika lön för likvärdigt arbete oavsett om de är anställda av ett svenskt eller utländskt företag eller om de befinner sig i Sverige tillfälligt eller permanent.

Lönepolitik

Lönebildningen är den process på arbetsmarknaden som bestämmer lönerna. I Sverige avgörs lönerna genom förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter. Vi har, till skillnad från många andra länder, valt att säga nej till statlig lönepolitik. Löner och andra viktiga anställningsvillkor ska inte ändras efter hur majoriteten skiftar i riksdagen.

Facket vill framför allt ha skydd mot lönesänkningar. Arbetsgivarna vill å sin sida i tider av arbetskraftsbrist ha skydd mot snabba löneökningar. Båda parter är intresserade av att andra inte sluter avtal till lägre löner eftersom det skulle snedvrída konkurrensen mellan olika löntagare och mellan olika företag.

Lönerna är även viktiga för hur många som sysselsätts eftersom de är priset på arbete. Löntagarna kan alltså inte ta ut hur höga löner som helst för då blir vinsterna så låga att det inte sker några investeringar och sysselsättningen minskar. I lönebildningen måste därför hänsyn tas till både lön och sysselsättning. Fackets uppgift är inte att

hålla tillbaka lönekraven utan att ta ut så höga löneökningar som är möjligt givet den sysselsättning man vill ha.

En väl fungerande lönebildning förenar ökade reallöner med låg arbetslöshet och låg inflation. Med en samordnad solidarisk lönepolitik kan LO-förbunden tillsammans uppnå gemensamma lönepolitiska mål om rättvisa, jämlikhet och jämställdhet.

- Alla medlemmar ska garanteras reallöneutveckling. Mer ska gå till dem som har lägst löner.
- Lönekonkurrens ska förhindras.
- Löneskillnaderna mellan kvinnor och män ska minska.

Migration – invandring

LO ställer sig bakom en solidarisk invandrings- och flyktingpolitik som uppfyller Sveriges internationella åtaganden. Invandring är bra för Sverige. Den kan utveckla hela samhället och inte minst arbetslivet. En av fackföreningsrörelsen främsta uppgifter är att arbeta för integration på arbetsmarknaden, i det politiska livet, men också inom den egna organisationen.

LO anser att arbetskraftsinvandring är något positivt men grunden måste vara arbetskraftsbrist, inte oseriösa arbetsgivares jakt på billig arbetskraft. För att stärka dessa mest utsatta på arbetsmarknaden bör arbetstagare som arbetar utan arbets- eller uppehållstillstånd avkriminaliseras. Det bör dessutom bli möjligt att utdöma ett skadestånd från arbetsgivaren.

Genom att upprätthålla kollektivavtalen kan facket se till att alla arbetstagare på den svenska arbetsmarknaden får jämlika villkor oavsett var de kommer från. Genom ny tolkning av ”brist på arbetskraft” och vad som är ”kollektivavtalsenliga villkor” ställer den moderatledda regeringen löntagare mot varandra i en miljö präglad av underbudskonkurrens.

Att arbetsgivare ensidigt får avgöra om det finns en arbetskraftsbrist är orimligt. Prövningen måste ske av en oberoende myndighet och med facklig yttranderätt för rimliga anställningsvillkor.

- Sverige ska ha en solidarisk invandrings- och flyktingpolitik.
- Alla som arbetar i Sverige ska omfattas av jämlika löner och arbetsvillkor enligt kollektivavtal, oavsett vilket land de kommer från.
- Facket måste få möjlighet att påverka definitionen av arbetskraftsbrist och vara med och avgöra om en bristsituation verkligen föreligger.
- Papperslösa bör avkriminaliseras. I stället ska arbetsgivaren bli skadeståndsskyldig.

Näringspolitik

Syftet med näringspolitik är att med politiska insatser bidra till att utveckla produktionen av varor och tjänster. Näringspolitiken är i huvudsak långsiktig och de viktigaste delarna är utbildningspolitik, infrastrukturpolitik och innovationspolitik.

LO vill framför allt betona vikten av en regional utvecklingspolitik. För att stärka utvecklingsarbetet över hela landet behövs färre och mer livskraftiga näringsregioner som har förutsättningar att agera mer självständigt

- Sverige behöver självständiga regioner som kan ta ett större ansvar för det näringspolitiska utvecklingsarbetet inom de ramar som staten anger.
- Satsningar på infrastruktur kan underlätta skapandet av livskraftiga arbetsmarknadsregioner.
- Ett starkt fackligt inflytande behövs inom det regionala tillväxtarbetet och EUs strukturfonder.

Pensioner

Under 1990-talet slöts en blocköverskridande pensionsöverenskommelse som innebär ett långsiktigt stabilt system med förutsägbarhet och trygghet. Samtidigt ligger riskerna nu i större utsträckning på individen.

En förutsättning för att LO skulle gå med på överenskommelsen var därför att de som på grund av ohälsa inte hade möjlighet att arbeta hela livet inte skulle drabbas dubbelt – först under de år då man egentligen skulle ha arbetat och sedan ännu en gång efter pensioneringen.

LO krävde också att nivån på avsättningen till det allmänna pensionssystemet ska kunna höjas om den är för låg. Eftersom dessa krav uppfylldes stödde LO pensionsöverenskommelsen. Fördelarna övervägde nackdelarna.

LO ställer upp på principen att pensionen återspeglar hela livets inkomster. Men samtidigt behövs en utjämning eftersom risker för sjukdom och arbetslöshet är ojämnt fördelade. Genom att premiepensionen och avtalspensioner kan placeras enligt den enskildes egna val kan vi i framtiden vänta oss att skillnaderna mellan pensionärens inkomster ökar.

Premiepensionssystemet får inte användas som ett redskap för politikerna att friskriva sig från ansvar för pensionärernas levnadsstandard. Den som inte aktivt väljer pensionsförvaltare ska ändå få en anständig ålderspension.

- Det politiska systemet måste ta ansvar för att pensionärerna har en rimlig inkomst att leva på. Om den genomsnittliga pensionen inte förväntas räcka till måste en höjning av avsättningarna till pensionerna diskuteras.

- Pensionssystemen får inte hindra internationell rörlighet. Därför behöver samordningen av europeiska pensionssystem förbättras.
- Pension ska inte beskattas högre än arbete.

Personlig integritet

Den tekniska utvecklingen med GPS, övervakningskameror, alkohol- och drogtest, kontroll av datoranvändning med mera innebär att arbetsgivarna numera kan övervaka sina anställda på ett mycket ingående och ofta integritetskränkande sätt.

Många arbetsgivare sätter också en hårdare press på arbetssökande genom att begära utdrag ur diverse register, exempelvis belastningsregistret, liksom från kronofogdemyndighet och försäkringskassa. Minsta felsteg kan innebära att du inte får jobbet eller att du blir av med det jobb du har.

Rätten till personlig integritet i arbetslivet är inte lagreglerad annat än genom Personuppgiftslagen, PUL, som gäller när vissa uppgifter samlas in digitalt liksom att det på en del områden, främst vid arbete med barn, krävs att arbetsgivarna kontrollerar om den arbetssökande fällts för brott relaterade till barn.

Ett viss skydd finns också genom Regeringsformen och Europakonventionen. Det finns även arbetsplatser där facket och arbetsgivaren har träffat kollektivavtal i frågan, exempelvis om hur och när kontrollåtgärder får genomföras, hur länge materialet får sparas och vilka som har tillgång till det.

Under det senaste året har utredningarna ”Integritetsskydd i arbetslivet” och ”En ny kameraövervakningslag” föreslagit lagreglering av den personliga integriteten i arbetslivet. LO är för en lagreglering men vi menar att det skydd som utredningarna föreslår för de anställda är otillräckligt.

- Det krävs lagstiftning om personlig integritet i arbetslivet med en hög skyddsnivå för de anställda.
- Lagarna bör göras dispositiva så att parterna kan träffa kollektivavtal om rätten till personlig integritet.

Rehabilitering

Tillgång till rehabilitering, medicinsk såväl som arbetslivsinriktad, är avgörande för att undvika att människor hamnar i långvarig sjukfrånvaro. Hälso- och sjukvården har ansvar för att medicinsk rehabilitering av hög kvalitet finns för den som drabbas av sjukdom eller skada. Arbetslivsinriktad rehabilitering ska ske på arbetsplatsen för den som har ett jobb.

LO vill arbeta för att skapa en trygg, rättvis och rättssäker modell för arbetsanpassning och rehabilitering där man utgår från varje persons individuella behov. Individuella handlingsplaner måste finnas på varje arbetsplats.

Vi anser att arbetsgivarens ansvar enligt arbetsmiljölagen för arbetsanpassning och rehabilitering ska ligga fast och förstärkas. Vi måste få ett arbetsliv där alla kan delta utifrån sina förutsättningar och var och en efter sin förmåga. Det gäller bland annat att säkra individens rätt till olika typer av hjälpmedel och att vara beredd att förändra arbetsorganisation och arbetstempo utifrån varje individs rätt till utveckling i arbetet.

- Långvarigt sjukskrivna måste ges en större möjlighet till statligt stöd genom en utbyggnad av Arbetsförmedlingens rehabverksamhet.
- Den som varit sjukskriven, saknar anställning och är inskriven på Arbetsförmedlingen för rehabiliteringsverksamhet bör få en rehabiliteringspenning på samma nivå som sjukpenningen.
- Det nuvarande omställningsstödet vid uppsägningar bör omfatta alla medlemmar i LO-förbunden som tvingas lämna sin arbetsplats oberoende av om det är på grund av arbetsbrist eller av hälsoskäl.
- Arbetstagarens rättigheter behöver stärkas genom att arbetsgivare ska vara tvungna att vidta rehabiliteringsinsatser vid sjukskrivning.

Sjukförsäkring

En bra sjukförsäkring ska garantera oss en jämlik och rättssäker behandling. Den borgerliga regeringen har dock i snabb takt genomfört omfattande förändringar i försäkringen. Med strikta tidsgränser, sänkta ersättningar och skärpta villkor som verktyg har tryggheten monterats ner.

De ökade kraven på den sjukskrivne balanseras inte genom motsvarande rätt till stöd för att kunna ta sig ur sjukfrånvaro och tillbaka till arbete. Arbetslinjen i sjukförsäkringen är därför i obalans. Eftersom alla riskerar att någon gång bli sjuka påverkar försämringarna allas trygghet.

- Stelbenta tidsgränser som innebär en ensidig press på den enskilde att själv ta sig ur ohälsa ska tas bort.
- Sjukförsäkringen ska ge den som blivit sjuk eller skadad en garanti om rehabilitering och annat stöd för att kunna komma tillbaka till arbete. Arbetsgivaren ska ha en tydlig skyldighet att ordna rehabilitering och anpassningar till den som blivit sjukskriven.
- Arbetsträning med rehabiliteringspenning bör införas för den som är medicinskt färdigbehandlad men ändå inte kan återvända till arbetet. Lönebidrag ska alltid prövas före sjukersättning.
- Inkomsttaket i sjukförsäkringen ska höjas. Det långsiktiga målet ska vara 90 procent av inkomsten i ersättning. Karensdagen bör slopas när ekonomiska förutsättningar finns.

Skatter

Den svenska offentliga välfärden är i huvudsak skattefinansierad. Detta är en mycket viktig del i att skapa ett rättvist samhälle med små skillnader i ekonomisk standard. Genom skatteuttaget och allas lika tillgång till en god offentlig service och bra kollektiva försäkringar sker en mer rättvis fördelning av resurser.

Den borgerliga regeringens skattepolitik är varken rättvis eller effektiv. Den största delen av skattesänkningarna har gått till dem med goda inkomster samtidigt som de till stor del finansierats av nedskärningar för arbetslösa och sjuka. Avskaffandet av förmögenhetsskatten och sänkningen av fastighetsskatten är tydliga exempel på denna politik. Jobbskatteavdraget innebär dessutom att pensionärer, sjuka och arbetslösa betalar en högre skatt än de som arbetar.

- Ett flertal skatter måste förändras för att säkra välfärden och rättvisan. De med höga inkomster måste bidra mer än i dag.
- Alla inkomster ska beskattas lika. Därför bör jobbskatteavdraget avskaffas.
- Avdragsrätten för fackföreningsavgiften bör återinföras.
- Sverige behöver en ny skattereform som kan bygga vidare på ett skattesystem som är genomtänkt, rationellt och rättvist.

Tandvård

Tänderna är på väg att åter bli ett klassmärke. Många människor har i dag inte råd med den tandvård de behöver. Eftersom tänderna är en del av kroppen bör målet vara att samma avgiftssystem ska gälla som för övrig hälso- och sjukvård. Tandvård för barn och ungdomar ska vara helt kostnadsfri.

- Det behövs en stor ekonomisk satsning på tandvårdsförsäkringen som bland annat ska ge ett skydd mot höga kostnader för alla vuxna.
- Yngre personer bör få ett utvidgat tandvårdsstöd så att det inte ska bli ett för stort glapp i övergången från den avgiftsfria barn- och ungdomständervården. Principen bör vara att det är behoven som ska styra, inte åldern.

Unga vuxna

Alla har rätt till en värdig anställning och en lön som man kan leva på. Men också en arbetsmiljö där man kan ta upp problem eller orättvisor utan att riskera få sparken.

Den grundläggande orsaken till ungdomars otrygga situation på arbetsmarknaden hör ihop med de anställningsformer som framför allt erbjuder ungdomar. 45 procent av alla mellan 20 och 24 år har i dag en visstidsanställning. Det är bruket av visstidsanställningar som skapar otryggheten för ungdomarna, inte turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd, Las.

Unga arbetslösa är inte en enhetlig grupp, där finns såväl gymnasieelever som söker ett extrajobb som personer med högskoleutbildning. De behöver därför olika typer av stöd för att komma in på arbetsmarknaden.

För att stärka unga vuxnas ställning krävs satsningar inom både utbildnings- och arbetsmarknadspolitik. Den som saknar gymnasieutbildning bör i första hand erbjudas kompletterande utbildning medan andra kan behöva arbetslivserfarenhet genom exempelvis praktik.

- Alla, oavsett ålder, ska ha rätt till arbete med en lön man kan försörja sig på.
- Ett nytt och tillfälligt kunskapslyft bör införas för unga vuxna som behöver det. Det kräver betydligt fler vuxenutbildningsplatser än vad som finns i dag.
- Elever som går sista terminen på gymnasiet måste ha rätt till tidigt stöd från arbetsförmedlingen.
- Brist på arbetslivserfarenhet bör lösas genom arbetspraktik. Arbetsmarknadens parter bör ta ansvar för att skapa bra praktikplatser.
- Kravet på tre månaders öppen arbetslöshet innan man får delta i jobbgarantin bör slopas för unga utan gymnasieutbildning.

Utbildning

Utbildningsnivån i Sverige har gradvis höjts under det senaste seklet. Under de senaste tio åren finns dock tecken på att den utvecklingen stannat av. Alltför många ungdomar har otillräckliga kunskaper från grundskolan för att kunna göra de utbildningsval de skulle vilja. Många lämnar gymnasiet för tidigt och utan fullständiga betyg.

Ungdomar på yrkesförberedande program möter ofta en arbetsmarknad som inte tar emot dem. Allt fler arbetaryrken kräver i dag en yrkesspecifik utbildning. Trots detta har yrkesutbildningen på gymnasial nivå under de senaste åren inte fått tillräckligt med resurser för att hantera arbetslivets behov. I den nya gymnasieskolan får dessutom inte alla elever de kunskaper som krävs för grundläggande behörighet till högskolan.

Den sammanhållna och likvärdiga skolan kan inte vara beroende av den enskilda kommunens ekonomi. Barn och ungdomar måste garanteras likvärdiga förutsättningar att få de kunskaper och förmågor som de behöver för arbete, fortsatta studier och ett självständigt liv. Det innebär att resurserna måste fördelas utifrån behov. Det gäller både statens stöd till kommunerna och kommunernas fördelning av resurser till skolor och barn och ungdomar.

- Grundskolan måste förbättras så att fler tar sig igenom den med tillräckliga kunskaper.

- Kvaliteten i den gymnasiala yrkesutbildningen måste höjas. Branschens parter måste ges förutsättningar att delta i programrådsarbetet på regional eller lokal nivå.
- Alla program i gymnasieskolan ska ge allmän behörighet till högskolestudier
- Möjligheterna till studier i vuxen ålder måste förbättras.